

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕАТРУ, КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ
ІМЕНІ І.К.КАРПЕНКА-КАРОГО
ІНСТИТУТ ЕКРАННИХ МИСТЕЦТВ

Кафедра продюсерства аудіовізуального мистецтва та виробництва

Допустити до захисту
Завідувач кафедри ПАМВ

_____ Людмила НОВІКОВА
(підпис)

«19» травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
021 «АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»,
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ОРГАНІЗАЦІЯ КІНОТЕЛЕВИРОБНИЦТВА»,
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 02 КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

АНАЛІТИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО ПРОДЮСЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ
«Волонтер»

Виконавець: ДАНИЛШИН Марк Артурович _____
(ПБ, підпис)

Керівник: викладач кафедри продюсерства
аудіовізуального мистецтва та
виробництва СЕМЕНЮК Тарас Юрійович _____
(науковий ступінь, вчене, почесне звання, ПБ, підпис)

АНОТАЦІЯ

Данилішин М. Аналітичний коментар до продюсерського проєкту «Волонтер» (короткометражний ігровий фільм). Кваліфікаційна робота за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, освітньо-професійна програма «Організація кінотелевиробництва». Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. - Київ, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена розробці повного продюсерського пакета документів для короткометражного ігрового фільму «Волонтер» хронометражем 18 хвилин. У центрі сюжету - ветеран АТО Андрій, котрий долає ПТСР і провину за загибель побратима, стаючи волонтером, щоб евакуювати людей, і врешті, рятує доньку загиблого друга ціною власного життя.

Аналітичний коментар послідовно розкриває концептуальну, організаційну, фінансову та маркетингову логіку проєкту. У першому розділі здійснено теоретико-методологічний аналіз сучасних практик відображення воєнної травми в українському кіно та визначено ключові поняття: пам'ять, катарсис у кінодраматургії, ПТСР.

У другому розділі обґрунтовано жанрову та художню концепцію проєкту, цільову аудиторію і соціально-культурну цінність. У третьому розділі описано виробничий план, структуру команди та бюджет у розмірі 3 015 330 грн. У четвертому розділі представлено маркетингову, фестивальну та дистрибуційну стратегії. Результати роботи можуть бути використані для подання проєкту на конкурс Держкіно (категорія «дебютні проєкти»), міжнародні копродукційні програми (Eurimages, CNC, PISF) та фестивалі Clermont-Ferrand і Tampere.

Ключові слова: короткометражний фільм, ветерани, ПТСР, воєнна травма, провина вижившого, психологічна драма, авторське кіно, кінотелевиробництво, аудіовізуальне мистецтво.

ABSTRACT

Danylishyn M. Analytical commentary on the producer's project "Volunteer" (short fiction film). Qualification work in specialty 021 Audiovisual Art and Production, educational professional program "Organization of Film and Television Production". Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University. - Kyiv, 2026.

This qualification work is dedicated to the development of a complete producer's documentation package for a 15-18 minute short fiction film "Volunteer". The narrative follows Andriy, an ATO veteran struggling with post-traumatic stress disorder and guilt over his comrade's death, who becomes a volunteer evacuator and ultimately sacrifices his life to save his fallen friend's daughter. The analytical commentary elaborates on the conceptual, organizational, financial, and marketing rationale of the project. The first chapter presents a theoretical and methodological analysis of contemporary practices in depicting war trauma in Ukrainian cinema and defines key concepts: PTSD, memory, and catharsis in film dramaturgy. The second chapter substantiates the genre and artistic concept of the project, target audience, and socio-cultural significance. The third chapter describes the production plan, team structure, and budget of UAH 3,015,330. The fourth chapter presents the marketing, festival, and distribution strategies. The results of this work can serve as a basis for submitting the project to the State Agency of Ukraine on Cinema competition or international co-production programs.

Keywords: short film, veterans, PTSD, war trauma, producer's application, film and television production, audiovisual art.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУ	8
1.1. Воєнна травма в сучасному українському кіно: стан галузі та тенденції	8
1.2. Жанр короткометражного фільму: міжнародні та національні виробничі моделі	10
1.3. Ключові поняття: ПТСР, пам'ять, катарсис у кінодраматургії	12
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ ПРОЄКТУ «ВОЛОНТЕР»	14
2.1. Логлайн, синопсис та обґрунтування продюсерського задуму	14
2.2. Цільова аудиторія, жанр і формат	16
2.3. Соціально-культурна цінність проєкту	17
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПРОДЮСЕРСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	19
3.1. Планування та структура команди	19
3.2. Бюджет і фінансова модель	20
3.3. Ризик-менеджмент та юридичний супровід	22
РОЗДІЛ 4. МАРКЕТИНГ, ДИСТРИБУЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ	24
4.1. PR-стратегія та комунікаційна кампанія	24
4.2. Фестивальна стратегія та дистрибуція	25
4.3. Можливості копродукції	27
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
Додатки	33

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну, що розпочалося 24 лютого 2022 року, яке кардинально змінило суспільний запит на аудіовізуальний контент. Тема ветеранів і наслідків воєнного досвіду перестала бути периферійною і стала одним із найважливіших викликів сучасного українського кіно. За даними Міністерства у справах ветеранів України, станом на початок 2025 року кількість ветеранів збройного протистояння з Росією перевищує 600 000 осіб і продовжує зростати [1]. Більшість із них стикаються з ознаками посттравматичного стресового розладу, соціальної ізоляції та труднощами реінтеграції у мирне суспільство. Водночас художній кінематограф реагує на цю потребу повільно й обережно, залишаючи значну частину простору незаповненою.

Проект «Волонтер» народився саме з усвідомлення цього дефіциту. Короткометражний ігровий фільм про ветерана АТО Андрія, котрий, долаючи ПТСР і провину за загибель побратима стає волонтером евакуаційний рейсів і рятує доньку загиблого побратима ціною власного життя, є спробою художньо чесно і психологічно точно осмислити досвід тих, хто повернувся з війни, але не зміг повністю залишити її позаду. Назва фільму несе подвійне смислове навантаження: «Волонтер» і соціальна роль персонажа, і ширша метафора добровільної жертви як форми внутрішнього звільнення.

Актуальність теми зумовлена кількома чинниками. По-перше, існує соціальний запит на художнє осмислення досвіду ветеранів і волонтерів - людей, котрі щодня несуть психологічний тягар, невидимий для більшості суспільства. По-друге, в мистецькому вимірі зберігається гострий запит на нову кінодраматургію, яка поєднує гуманістичний пафос із реалістичним зображенням психологічної травми без героїзації та патетики. По-третє, на міжнародній арені теми стійкості, витривалості жертвовності та пам'яті, пов'язані

з Україною, мають сталий фестивальний попит, що підтверджується успіхами українських коротких та документальних фільмів на провідних міжнародних форумах.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка повного пакета продюсерської документації для короткометражного ігрового фільму «Волонтер», що охоплює концепцію, виробничий план, бюджет, ризик-менеджмент, маркетингову та дистрибуційну стратегії, а також теоретичне обґрунтування художніх і продюсерських рішень.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Проаналізувати сучасний стан галузі аудіовізуального виробництва України в контексті відображення воєнної тематики;
2. Дослідити теоретичні та практичні підходи до кінодраматургічної роботи з темою ПТСР і воєнної пам'яті;
3. Обґрунтувати концепцію, жанр, формат і цільову аудиторію проекту;
4. Розробити детальний виробничий план і реалістичний бюджет;
5. Визначити ризики та способи їх мінімізації;
6. Сформувати маркетингову, фестивальну та дистрибуційну стратегії.

Об'єктом дослідження є процес продюсерської розробки короткометражного ігрового кінотвору на воєнну тематику в сучасних умовах українського кіновиробництва.

Предметом дослідження є сукупність організаційних, фінансових, художніх та правових рішень, що забезпечують реалізацію проекту «Волонтер» від ідеї до готового до показу і дистрибуції фільму.

Методи дослідження: аналіз науково-теоретичних джерел, моніторингу сучасного стану галузі. Порівняльне дослідження міжнародних і національних виробничих моделей, методи проєктного менеджменту, фінансового планування та ризик-менеджменту, контент-аналіз фестивальних програм, експертні консультації з практиками галузі.

Практична значущість роботи полягає в тому, що розроблений продюсерський пакет може бути використаний для реального подання проєкту на конкурсний відбір Державного агентства України з питань кіно, на міжнародні пітчінги та копродукційні ринки, а також як методична основа для студентів спеціальності 021 при вивченні дисциплін продюсерського циклу.

Структура роботи. Аналітичний коментар складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 25 позицій. Загальний обсяг - 33 сторінки друкованого тексту без урахування додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУ

1.1. Воєнна травма в сучасному українському кіно: стан галузі та тенденції

Українське кіно від 2014 року зазнало якісної трансформації, яку потужно прискорило повномасштабне вторгнення 2022 року. Тема АТО/ООС і досвід ветеранів поступово знайшла своє відображення в художніх фільмах. Якщо до 2022 року більшість фільмів про конфлікт на сході створювались в документальному форматі, то після початку повномасштабної війни ігрове кіно дедалі помітніше доповнює документальний жанр - передусім завдяки можливості заглибитися у психологічний вимір особистого переживання.

Дослідження феномену воєнного кінематографа в постколоніальному контексті фіксують, що зображення конфлікту в сучасному українському кіно пройшло щонайменше три етапи. На першому: 2014-2017 роках - переважали документальні свідчення та хронікальні матеріали, основною метою яких було забезпечити максимальне об'єктивне відображення реальності без художнього втручання. На другому: 2018-2022 роках - з'явилися перші ігрові твори, що намагалися художньо осмислити конфлікт, здебільшого обираючи героїчний або пригодницький жанр. Третій етап: з 2022 року по теперішній час - характеризується виразним інтересом до психологічної глибини. Персонажі стають складнішими, їхній внутрішній стан визначає драматургічну логіку, а ПТСР перестає бути медичним терміном на стороні сюжету і стає головним рушієм конфлікту. Цей перехід зафіксований у колективній монографії за редакцією О. В. Безручка "Аудіовізуальне мистецтво і виробництво: досвід, проблеми та перспективи", де авторський кінематограф описується як лабораторія нових художніх мов для осмислення травматичного досвіду [2, с. 68].

Особливе місце у формуванні третього етапу займають документальні фільми, що звернулися до теми воєнної травми раніше за ігрове кіно. Знаковим

прикладом є картина Ірини Цілик “Земля блакитна, як апельсин” (2020), яка здобула нагороду за найкращу режисуру у категорії Світове кіно. Документальний фільм» на кінофестивалі Sundance [3]. Фільм, що розповідає про родину з прифронтового міста Красногорівки, яка знімає власний аматорський фільм попри щоденні обстріли, переконливо продемонстрував: міжнародна аудиторія відкрита до українського авторського кіно, що говорить про людську вартість конфлікту, а не лише про його хронологію.

У сфері ігрового кіно суттєвим внеском в осмислення психологічного виміру воєнного досвіду стала картина “Кіборги: Герої не вмирають” (реж. А. Сеїтаблаєв, 2017). Однак дослідники зазначають принципову відмінність між блокбастером, орієнтованим на національно-патріотичний наратив, та авторським фільмом, що зосереджується на особистій травмі. Ця відмінність аналізується, зокрема, у статті, присвяченій порівнянню “Кіборгів” і “Донбасу” Сергія Лозниці (2018): обидва фільми зображують конфлікт, але принципово різними художніми засобами і з різними ціннісними пріоритетами [4]. “Волонтер” свідомо обирає другий шлях - шлях психологічної достовірності та мінімалізму.

Важливим є законодавчий контекст. Закон України “Про державну підтримку кінематографії в Україні” від 23.03.2017 № 1977-VIII прямо передбачає фінансування фільмів, що сприяють формуванню позитивного образу захисників Батьківщини та реінтеграції ветеранів [5]. Це відкриває для проєкту реальні можливості державного фінансування через механізм конкурсного відбору Держкіно. Варто додати, що у 2023–2024 роках серед проєктів, підтриманих Держкіно у категорії «короткометражний фільм», твори, безпосередньо присвячені психологічному стану ветерана (а не бойовим діям загалом), склали меншість, що свідчить про наявну незаповнену нішу [6].

Окремої уваги заслуговує соціальний контекст. За даними Київського міжнародного інституту соціології, у 2024 році понад сімдесят відсотків опитаних українців вважали підтримку ветеранів одним із трьох головних пріоритетів суспільства [7, с. 12]. Цей соціологічний показник має пряме

значення для продюсерської стратегії: проєкт виходить назустріч сформованому суспільному запиту і, відповідно, має підґрунтя для широкого некомерційного показу у ветеранських організаціях, освітніх установах, психологічних центрах, що є важливим каналом дистрибуції поряд із фестивальним.

Таким чином, проєкт «Волонтер» постає на перетині мистецьких тенденцій, соціального запиту і законодавчих преференцій - що робить його розробку не лише художньо, а й продюсерськи обґрунтованою.

1.2. Жанр короткометражного фільму: міжнародні та національні виробничі моделі

Короткометражний ігровий фільм займає особливе місце у системі аудіовізуального виробництва. Він поєднує художню ємність із виробничою доступністю, виступає «школою» для дебютантів галузі та самостійним культурним продуктом із власним ринком збуту - фестивальним, телевізійним і цифровим. Водночас, попри простоту, короткометражний формат ставить перед продюсером і режисером специфічні завдання, що відрізняються від тих, з якими стикаються творці повного метру.

Головна особливість полягає у крайній ощадності засобів вираження. У форматі 18 хвилин немає простору для тривалої експозиції, розлогих флешбеків або підготовки глядача до емоційного удару - все має бути зроблено щільно, кожна сцена мусить виконувати кілька функцій одночасно. Матеріали ІХ круглого столу “Аудіовізуальне мистецтво і виробництво” (Київ, 2024) фіксують відповідну тенденцію в сучасній практиці: молоді українські автори все частіше обирають короткий метр як форму художнього дослідження складних соціальних тем, де ущільненість форми підсилює емоційний вплив [8, с. 31–34].

На міжнародному рівні існують три основні виробничі моделі для короткометражного кіно. Перша - студійна або телевізійна, коли фінансування надходить від великої виробничої компанії або замовника, що хоче формувати потенційних режисерів чи наповнювати програму. Друга - незалежна:

краудфандинг, особисті кошти, дрібні гранти. Третя - державно підтримувана: конкурсний відбір через національний кінофонд. В Україні для дебютних і авторських коротких метрів найбільш реалістичною є третя модель із можливим підсиленням за рахунок Українського культурного фонду або міжнародних партнерів. Саме ця комбінована модель покладена в основу фінансової стратегії “Волонтера”.

Конкурсний відбір Держкіно в категорії “фільми-дебюти” та “короткометражні фільми” передбачає фінансування від 500 000 до 3 500 000 грн залежно від масштабу і категорії проєкту. Аналіз результатів конкурсів 2022–2024 років свідчить, що перевагу отримують проєкти з виразною соціальною позицією, реалістичним і обґрунтованим бюджетом, сформованою командою та чіткою фестивальною стратегією [6]. Саме тому у продюсерській заявці до “Волонтера” особливу увагу приділено обґрунтуванню кожної статті витрат і формуванню реалістичного виробничого графіка.

Щодо міжнародного виміру: Конвенція Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво (переглянута 2017 р., чинна для України з 1 лютого 2025 р.) відкриває можливість офіційної копродукції з країнами-членами Ради Європи [9]. Для короткометражних проєктів це особливо перспективно, оскільки мінімальний фінансовий поріг для участі партнера є нижчим, ніж для повного метра, а спільних проєктах із Україною у країнах ЄС залишається стабільно високим у контексті повномасштабної війни.

Варто також зазначити, що у виробничому циклі короткометражного фільму пропорція між препродакшном і зйомками нетипова порівняно з повним метром: підготовчий період займає більше часу відносно знімального, оскільки кожна сцена має бути відпрацьована до дрібниць. Саме тому у виробничому плані “Волонтера” шість тижнів препродакшну передують чотири знімальні дні - і це співвідношення є свідомим продюсерським рішенням.

1.3. Ключові поняття: ПТСР, пам'ять, катарсис у кінодраматургії

Для розуміння художньої і соціальної природи проєкту необхідно визначити три ключові поняття, на яких будується його концепція і драматургія: посттравматичний стресовий розлад, пам'ять і катарсис.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) - психічний розлад, що виникає внаслідок переживання або спостереження загрозливих для життя подій і характеризується нав'язливими спогадами, гіперпильністю, унікальною поведінкою та емоційну замкненість. У кінодраматургії ці симптоми органічно вписуються у мову кіно: флешбеки дозволяють відтворити нелінійний досвід травматичної пам'яті; тригерні звуки й образи структурують звукову партитуру; унікальна поведінка персонажа стає рушієм зовнішнього конфлікту. Саме тому ПТСР є не лише соціальним контекстом “Волонтера”, а й формотворчим принципом його кінематографічної мови.

Теоретична основа для розуміння травматичного наративу закладена у фундаментальній праці Кеті Карут “Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History” (1996), де дослідниця доводить: травматичний досвід є не тим, що повністю засвоєно в момент переживання, а тим, що повертається пізніше у формі нав'язливих повторень [10, с. 4]. Ця теоретична ідея є безпосереднім підґрунтям для художнього вибору режисерської мови: флешбеки Андрія в проєкті не є лише ретроспективними вставками - вони моделюють саму структуру травматичної пам'яті, яка не підкоряється хронологічному порядку і вторгається у теперішнє тоді, коли людина найменш готова до цього.

Поняття пам'яті є другим наріжним каменем концепції. Французький філософ Поль Рікер у своїй монументальній праці “Пам'ять, Історія, Забуття” розмежовує особисту (індивідуальну) і колективну пам'ять, зазначаючи, що між ними існує непереборний зв'язок: особиста пам'ять завжди вписана у ширший соціальний контекст і навпаки, колективна пам'ять утримується лише завдяки особистим свідченням [11, с. 120–135]. У фільмі “Волонтер” цей взаємозв'язок отримує конкретне сюжетне втілення: пам'ять Андрія про загиблого Сергія є суто

особистою і мучить його щодня, водночас пам'ять Лізи про батька є переданою, вона знає батька лише через розповіді. Зустріч цих двох форм пам'яті в точці кульмінації і є тим вузловим моментом, де особисте стає колективним, а провина перетворюється на жертву.

Третє поняття - катарсис. У широкому сенсі означає очищення через переживання сильних емоцій. В аристотелівській поезиці трагедія досягає катарсису через жалість і страх. У сучасній кінодраматургії механізм залишається подібним, але емоційна палітра розширена. У “Волонтері” катарсис досягається не через відчай від загибелі Андрія, а через усвідомлення Лізою повноти цієї жертви: людина, яку її батько вважав найближчим другом, повторила вибір батька - захистила дочку. Цей катарсис є не трагічним (нічого не можна змінити), а звільняючим: борг сплачено, коло замкнено, провина розчинилася у жертві. Саме така емоційна інтонація є принципово важливою для соціальної функції фільму, зверненого до аудиторії, що сама переживає втрати і шукає не підтвердження відчаю, а художнього осмислення жертвовності.

Узагальнення цих трьох концептів дозволяє сформулювати художньо-соціальну місію проєкту: “Волонтер” - це фільм, що відтворює структуру травматичної пам'яті засобами кіномови, щоб привести глядача до катарсису через усвідомлення сенсу жертви. Ця місія є одночасно художньою задачею режисера і продюсерським обґрунтуванням соціальної значущості проєкту.

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ ПРОЄКТУ «ВОЛОНТЕР»

2.1. Логлайн, синопсис та обґрунтування продюсерського задуму

Логлайн: Ветеран АТО з ПТСР, що живе провинною за загибель побратима, під час волонтерського рейсу зустрічає доньку загиблого друга - і рятує її ціною власного життя, нарешті повертаючи борг, який тримав його в полоні роками.

Синопсис: розповідає про Андрія - колишнього бійця АТО, який після важкого уламкового поранення і загибелі на його очах побратима живе з невидимим тягарем провини. Щоразу, коли лунає різкий звук або ситуація стає хаотичною, він повертається подумки в той самий задимлений окоп, де не зміг виповзти під обстріл і витягнути пораненого друга. Намагаючись принести користь попри неможливість служити, Андрій стає волонтером-евакуатором із прифронтових міст.

На початку повномасштабного вторгнення він потрапляє до волонтерської хабу, де знайомиться з Лізою - молодою дівчиною, яка взяла позивний свого загиблого батька. У її характері, реакціях і поведінці Андрій вловлює щось знайоме, але не надає цьому значення. Під час чергового рейсу вони потрапляють під мінометний обстріл. Андрій, інстинктивно долаючи страх, рятує Лізу і вивозить її на шаленій швидкості - цей момент стає для нього точкою неповернення, коли він бере на себе повну особисту відповідальність за її життя. Дорогою Андрій дізнається правду: Ліза є донькою його загиблого побратима, якого він вважав себе винним у смерті. Її батько, як вона розповідає, завжди говорив про Андрія як про людину, якій найбільше довіряв. Це відкриття перевертає весь його внутрішній світ. У фінальному обстрілі Андрій закриває Лізу собою. Після його загибелі вона знаходить серед його речей фотографію, де вони з батьком стоять поруч, і розуміє повний масштаб того, що сталося.

Обґрунтування продюсерського задуму: проєкт виник як спроба переосмислити образ ветерана в сучасному українському кіно, тому що більшість наявних художніх фільмів або героїзують бойовий досвід, або занурюються у суцільний трагізм без катарсису. «Волонтер» пропонує третій шлях: показати людину з травмою як складну і вразливу, але здатну на граничну дію - не всупереч своїй слабкості, а через неї. Андрій не долає страх героїчним вольовим зусиллям. Він долає його через усвідомлення, що цього разу він не має права повторити те, що зробив в окопі. Психологічна точність цього механізму є ключовою для автентичності твору.

З продюсерського погляду обраний формат 18 хвилин є оптимальним за кількома критеріями. По-перше, він дозволяє реалізувати повноцінну драматургічну структуру: експозиція з флешбеками займає перші п'ять хвилин, розвиток конфлікту і дорога - центральні десять, фінал і розв'язка - завершальні три-чотири хвилини. По-друге, цей хронометраж є стандартним для більшості міжнародних фестивалів, що приймають короткі метри, і дозволяє уникнути обмежень, які мають фільми понад двадцять хвилин. По-третє, мінімалістичний підхід до локацій - полігон, волонтерський хаб, мікроавтобус, прифронтна дорога - знижує виробничі витрати й одночасно створює напружливу атмосферу, що психологічно підсилює напругу.

Ключова художня ідея - ПТСР як структурний принцип, а не тло. Флешбеки Андрія не є ілюстративними вставками, вони є самою кінематографічною мовою фільму. Звукова партитура будується на контрасті між тишею і різкими тригерними звуками. Уповільнена зйомка в момент вибуху стає точкою, де реальність і пам'ять зустрічаються й перемішуються. Ця художня стратегія відповідає сучасному розумінню «травматичного кіно» і водночас є естетично виправданою для воєнної теми, що не потребує надлишкових батальних ефектів.

2.2. Цільова аудиторія, жанр і формат

Жанрове визначення проєкту - психологічна драма з елементами воєнного кіно. Ця жанрова комбінація є принципово важливою: «психологічна драма» ставить у центр внутрішній стан персонажа, тоді як «воєнне кіно» задає контекст і забезпечує зовнішню дію. Фільм не є бойовиком і не ставить собі за мету відтворення батальних сцен - увесь акцент зроблено на тому, що відбувається всередині Андрія. Тривалість 18 хвилин, цифровий формат зйомки у 4К, кольорове зображення з desaturated-палітрою для флешбеків, українська мова оригіналу з субтитрами англійською - це технічні параметри, що відповідають сучасним фестивальному стандартам.

Основна цільова аудиторія охоплює глядачів 18-60 років, чиє особисте оточення безпосередньо торкнулося війни: родичі та друзі військовослужбовців, самі ветерани, волонтери, люди, що мають у близькому колі тих, хто повернувся з фронту. Демографічний профіль: вища або незакінчена вища освіта, проживання в містах або обласних центрах, відкритість до авторського або психологічного кіно. Психографічний профіль: емпатичний глядач, що цікавиться не лише сюжетом, а й художньою мовою. Людина, яка шукає у кіно не розваги, а осмислення.

Другим важливим аудиторним сегментом є міжнародна аудиторія: учасники фестивалів, дистриб'ютори авторського кіно в Європі та Північній Америці. Для них фільм цікавий насамперед як документ людського досвіду, що виходить за межі локального конфлікту і торкається універсальних тем провини, жертви, пам'яті. Ці теми мають доведений фестивальний потенціал: саме вони є наскрізними у програмах Clermont-Ferrand, Tampere та Palm Springs.

Третій сегмент - спеціалізована аудиторія: психологи, соціальні працівники, фахівці з реабілітації ветеранів та їхні організації. Для цієї аудиторії фільм може слугувати ресурсом психологічної просвіти і відправною точкою для групових обговорень. Цей канал розповсюдження є некомерційним, але соціально значущим і органічно вписується у ширшу місію проєкту.

2.3. Соціально-культурна цінність проєкту

Проєкт «Волонтер» реалізує кілька соціально-культурних функцій, що виходять за межі суто мистецького завдання і роблять його актуальним у ширшому громадянському вимірі.

Першою і найважливішою є функція нормалізації ПТСР. В українському суспільстві зберігається стереотип, за яким визнання психологічних труднощів є виявом слабкості, особливо для чоловіків і особливо для ветеранів. Фільм пропонує альтернативний наратив: герой, що відкрито живе з ПТСР і не приховує внутрішнього болю, виявляється більш людяним і зрештою більш відважним, ніж той, хто маскує слабкість за удаваною незворушністю. Такий наратив може сприяти нормалізації звернення по психологічну допомогу серед ветеранів і ширшого суспільства.

Другою функцією є меморіальна. Тема збереження і передачі пам'яті про загиблих проходить крізь весь фільм. Образ Лізи, що взяла позивний батька, і фінальна фотографія символізують безперервність пам'яті між поколіннями. У контексті, де Україна щодня втрачає людей, художнє осмислення меморіальної функції набуває особливої гостроти. Фільм не займається пропагандою і не героїзує смерть - він показує, що кожна загибла людина залишає по собі коло довіри, вдячності і любові, яке продовжує діяти в житті тих, хто залишився.

Третьою є функція суспільного визнання волонтерства. Діяльність Андрія як евакуатора відображає реальну, часто не оприлюднену роботу тисяч цивільних волонтерів, що ризикують щодня, не маючи ані державних гарантій, ані достатньої суспільної уваги. Фільм здійснює акт художнього визнання їхньої праці та ризику.

Нарешті, «Волонтер» відповідає пріоритетним напрямам державної культурної політики, зафіксованим у профільному законодавстві: підтримка національного кіно, формування позитивного образу захисників, сприяння

реінтеграції ветеранів. Відповідно до Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні», такий проєкт є прямим адресатом конкурсних програм Держкіно [5].

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПРОДЮСЕРСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

3.1. Планування та структура команди

Організаційна модель проєкту «Волонтер» базується на принципах ефективності: висококваліфікована знімальна група, чіткий розподіл відповідальності і жорстке дотримання виробничого графіка. Загальна тривалість виробничого циклу становить чотири з половиною місяці - з вересня по грудень 2026 року.

Підготовчий період тривалістю чотири тижні: з вересня по жовтень 2026 року - є ключовим для якості всього виробництва. Саме в цей час вирішуються всі принципові питання: затверджується остаточна версія сценарію, проводиться кастинг акторів на ролі Андрія і Лізи, обираються і готуються локації, укладаються договори з усіма членами команди, оформлюються необхідні дозволи на зйомки. Кастинг є пріоритетним завданням підготовчого етапу, оскільки весь фільм тримається на двох акторах і їхній психологічній взаємодії. Режисер проводить репетиції ще до початку зйомок, щоб точно відпрацювати мізансцени і синхронізувати з акторами кожну емоційну партитуру.

Продакшн охоплює два тижні у листопаді 2026 р. Із них два дні відведено на зйомки у волонтерському хабі та на в'їзній зоні, два дні - на прифронтовій дорозі в умовах повної безпеки і за наявності всіх необхідних дозволів. Робочий день складає дванадцять годин. Виходячи з хронометражу, середній обсяг відзнятого матеріалу, що увійде у фінальний монтаж, становитиме приблизно чотири з половиною хвилини на день. До виробничого графіка закладено два резервних знімальних дні, що дозволяє компенсувати можливі затримки через повітряні тривоги або технічні несправності.

Етап постпродакшену тривалістю шість тижнів: з листопада по грудень 2026 року - включає чорновий монтаж (чотири тижні), у ході якого відбирається

і монтується весь відзнятий матеріал, і фінальний монтаж (два тижні), де доводиться ритм, темп і загальна монтажна конструкція. Паралельно ведеться звукова постпродукція: запис і зведення діалогів, написання та запис оригінальної музики, саундизайн. Завершують цей етап кольорокорекція і фінальний DCP-мастер. Субтитрування англійською мовою здійснюється паралельно з монтажем.

Завершальний місяць: грудень 2026 року - присвячено промокампанії та первинній подачі на фестивалі. Цей час включає підготовку постера, трейлеру і прес-кіту, організацію прем'єрного закритого показу за участі ветеранів, психологів та представників ЗМІ, а також початок роботи з фестивальними відборами.

Структура знімальної групи побудована за принципом функціональної достатності. Продюсер Данилішин Марк відповідає за загальне керівництво, фінансування, правовий супровід і відносини з Держкіно. Режисер-постановник здійснює художнє керівництво, роботу з акторами і монтажну концепцію. Оператор-постановник відповідає за візуальне рішення, освітлення і вибір обладнання. Звукорежисер охоплює запис на майданчику, саундизайн і зведення. Художник-постановник відповідає за декорації, реквізит, костюми і колірне рішення. Монтажер веде весь процес постпродакшну з орієнтацією на ритм і психологічний темп. Виконавчий продюсер координує знімальний процес і всю логістику. Асистент режисера забезпечує організацію роботи на майданчику. До основного акторського складу входять виконавець головної ролі Андрія - чоловік 38-48 років із досвідом психологічної драми і виконавиця ролі Лізи - жінка 22-28 років із природною органікою і здатністю до тонкої емоційної роботи. Крім того, три-чотири актори залучаються для другорядних ролей.

3.2. Бюджет і фінансова модель

Загальний бюджет проєкту складає 3 015 330 гривень. Кошторис сформований на основі реальних ринкових ставок 2025-2026 років. для

українського аудіовізуального ринку і є реалістичним для короткометражного ігрового фільму тривалістю 18 хвилин із знімальною групою та невеликою кількістю локацій.

Найбільшою статтею витрат є художньо-виробничий персонал: адміністративна група, режисерська, операторська, художній департамент і технічна група. На цю статтю відведено 1 090 200 грн (36,2% бюджету), що відповідає середньогалузевим ставкам для фахівців такого рівня. Гонорари та авторська винагорода: режисера-постановника, оператора-постановника, автора сценарію, художника-постановника і композитора - становлять 583 000 грн (19,3%). Оплата праці акторів, включаючи виконавців головних ролей Андрія, Лізи і Сергія, а також акторів епізодів і масових сцен - 144 500 грн (4,8%). Транспортне забезпечення, що охоплює спецтехніку, легкові автомобілі, мікроавтобуси та ігровий транспорт - 317 000 грн (10,5%). Постпродукція, що включає монтаж, кольорокорекцію, комп'ютерну графіку, саунддизайн, зведення та виготовлення цифрової майстер-копії (DCP) - 248 000 грн (8,2%). Юридичні та бухгалтерські послуги - 246 000 грн (8,2%). Освітлювальна техніка - 70 080 грн (2,3%). Локації та декоративне оформлення об'єктів - 105 000 грн (3,5%). Знімальна техніка - 62 000 грн (2,1%). Реквізит - 42 200 грн (1,4%). Костюми - 41 750 грн (1,4%). Харчування на знімальному майданчику - 56 000 грн (1,9%). Звукозаписувальна техніка - 15 600 грн (0,5%).

Структура фінансування є змішаною. Основним джерелом є Держкіно у сумі 1 993 330 грн, що становить 66,1% загального бюджету; кошти залучаються через конкурс дебютних та короткометражних проєктів. Внесок залучених коштів продюсера-виконавця складає 1 010 000 грн (33,5%). Додаткове фінансування з боку Українського культурного фонду або міжнародного фонду EURIMAGES планується на рівні 12 000 грн (0,4%). Такий розподіл є реалістичним і відповідає практиці підтриманих Держкіно проєктів аналогічного масштабу у 2023–2024 роках [6].

Резервний фонд закладений свідомо з урахуванням специфіки виробництва в умовах воєнного часу: повітряні тривоги можуть зривати

знімальні дні, переміщення груп потребує додаткових витрат на безпеку, а загальна нестабільність ринку послуг впливає на реальну вартість оренди обладнання і транспорту. Без цього резерву бюджет був би формально точнішим, але реально менш надійним.

3.3. Ризик-менеджмент та юридичний супровід

Ефективне управління ризиками є невіддільною складовою продюсерської роботи, особливо в умовах повномасштабної війни. Для «Волонтера» виокремлено п'ять категорій ризиків.

Фінансові ризики пов'язані насамперед із можливим не затвердженням або затримкою виплати коштів від Держкіно. Для мінімізації цього ризику передбачено одночасну подачу заявок до кількох фондів Держкіно і УКФ, поетапне витрачання коштів відповідно до виробничого графіка, а також формування власного внеску з початку проєкту, що демонструє серйозність намірів продюсера. Ризик курсових коливань при міжнародному фінансуванні мінімізується фіксацією сум у гривнях у всіх договорах.

Виробничі ризики включають зрив знімальних днів через повітряні тривоги або технічні несправності. Заходом є закладені у графіку два резервні знімальні дні, наявність резервних локацій у захищених приміщеннях і страхування обладнання. Ризик недоступності акторів у зв'язку з мобілізацією або вимушеним від'їздом передбачає попереднє узгодження дублюючих кандидатур до початку знімального блоку.

Правові ризики стосуються відсутності або некоректного оформлення прав на музику, зображення третіх осіб або архівні матеріали. Відповідними заходами є ретельна юридична перевірка всіх матеріалів до початку виробництва, укладання договорів з усіма авторами і виконавцями до початку відповідного етапу, а також орієнтація на оригінальну музику, написану за замовленням, що повністю виключає ризик претензій з боку правовласників.

Репутаційні ризики пов'язані з можливою критикою за недостовірне зображення ПТСР або бойового досвіду. Заходом мінімізації є залучення консультантів із числа ветеранів і дипломованих психологів ще на етапі написання остаточної версії сценарію, а також перегляд готового матеріалу у фокус-групі з ветеранів до завершення монтажу.

Ризики безпеки виникають при організації зйомок поблизу прифронтових зон. Зйомки заплановано виключно у безпечних зонах. У разі зйомок поблизу прифронтових районів обов'язковим є отримання дозволів від відповідних органів (цивільної адміністрації або ЗСУ), страхування всіх учасників від нещасних випадків, наявність аптечки і медика на майданчику, а також затверджений план евакуації.

Юридичний пакет проекту охоплює такі обов'язкові документи: договір про створення сценарію за замовленням і передачу виключних майнових прав. Аналогічні договори з режисером, оператором, художником та іншими авторами. Ліцензійний договір або договір замовлення на музику, також договори з кожним актором, що включають умови виконання і згоду на використання зображення; договори оренди локацій і обладнання, дозволи на зйомки. Усі договори укладаються відповідно до норм Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-ІХ від 01.12.2022 [12] і Цивільного кодексу України.

РОЗДІЛ 4. МАРКЕТИНГ, ДИСТРИБУЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ

4.1. PR-стратегія та комунікаційна кампанія

Маркетингова стратегія «Волонтера» побудована на принципі поступового розширення комунікаційних кіл: від вузького кола кіноіндустрії та тематичних медіа до широкої громадськості. Ключове послання для всіх каналів комунікації: «Кожен, хто повертається з війни, несе в собі ще одну битву з собою. «Волонтер» - про тих, хто воює і вдома». Це формулювання відображає суть фільму і є зрозумілим одночасно для ветеранів, їхніх родин і для тих, хто не має прямого досвіду, але хоче зрозуміти.

Препродакшн фаза, яка триватиме з вересня по жовтень 2026 року, спрямована на формування первинного інтересу у профільному середовищі. У цей час здійснюється анонс проєкту на провідних медіаресурсах: Detector Media, FILM.UA. Публікації у соціальних мережах: насамперед Instagram і Facebook - фокусуються на темах волонтерства та психологічного стану ветеранів. Налагоджуються партнерські стосунки з ветеранськими організаціями: Veteran Hub, «Ветеран UA». Видається прес-реліз про початок виробництва для кінематографічних видань. На цьому етапі залучаються консультанти із числа ветеранів, які стають не лише радниками зі змісту, але й частиною публічного обличчя проєкту, що підвищує довіру аудиторії.

Продакшн, який охоплює жовтень–листопад 2026 року, ведеться паралельно зі зйомками і постпродукцією. Публікуються репортажі зі знімального майданчика - фото і короткі відео, що передають атмосферу роботи. Інтерв'ю з режисером і акторами розміщуються у профільних медіа. Виходять партнерські публікації у соціальних мережах психологічних асоціацій і ветеранських організацій. Наприкінці цього етапу виходить короткий тизер для соціальних мереж - 15-30 секунд, що передає загальну атмосферу, але не розкриває фінального повороту.

Постпродукційна і прокатна фаза, що починається з грудня 2026 року, є вирішальною. Виходять офіційний трейлер і постер. Організується прем'єрний закритий показ за участі ветеранів, психологів, представників медіа і дипломатичного корпусу - захід, що сам по собі є медійною подією. Налагоджується партнерство з Суспільним мовленням для можливої телетрансляції. Після завершення фестивального вікна планується цифровий реліз на платформі MEGOGO, а також подача на міжнародні цифрові платформи - Mubi і Vimeo Staff Picks. Ключовими медіаканалами є онлайн-медіа (Detector Media, Hromadske, Ukrainska Pravda), телебачення (UA:Перший, Суспільне), соціальні мережі і міжнародні профільні видання (Variety, Screen International).

4.2. Фестивальна стратегія та дистрибуція

Фестивальна стратегія є центральним елементом просування «Волонтера» і передумовою виходу на міжнародний ринок. Для короткометражного авторського фільму фестивальний маршрут - це не лише можливість здобути визнання, а й реальний механізм дистрибуції та продажу прав.

Стратегія побудована за принципом послідовного просування від національних до міжнародних майданчиків. Першим і найважливішим українським фестивалем є “Молодість”, що має статус категорії-A FIAPF і є найпрестижнішою точкою входу у фестивальний ринок для українського короткого метру. Подача планується на весну 2027 року. На міжнародному рівні пріоритетними є Clermont-Ferrand (Франція) і Tampere (Фінляндія) - два найпрестижніші у світі фестивалі, спеціально присвячені короткому метру, обидва з категорією-A FIAPF. Участь у програмах цих фестивалів є найбільш значущим маркером якості для міжнародних дистриб'юторів і продавців. Подача на Clermont-Ferrand планується у лютому 2027 року, на Tampere - у листопаді 2027 року. У лютому 2027 року фільм подається на Palm Springs ShortFest (США) - один із найвпливовіших американських фестивалів короткого метру, де показ

може відкрити шлях на американський ринок. У березні 2027 року - на Oberhausen (Німеччина).

Дистрибуційна стратегія є багатоканальною. Основним каналом протягом першого-другого року є фестивальний показ, що формує репутацію і генерує рецензії. Після завершення фестивального вікна (орієнтовно 18–24 місяці) фільм виходить на цифрову платформу в Україні - MEGOGO, а також на міжнародні платформи авторського кіно, зокрема Mubi. Паралельно ведуться переговори з UA:Першим щодо включення фільму у тематичні блоки, присвячені ветеранам та кіно. Некомерційний показ у ветеранських організаціях, університетах і психологічних центрах є самостійним каналом, що не вимагає ліцензійних угод і є доступним одразу після прем'єри.

Окремим і перспективним каналом дистрибуції є участь у тематичних альманахах. Альманах - це збірна програма з кількох короткометражних фільмів, об'єднаних спільною темою, що виходить як єдиний продукт для телевізійного, фестивального або цифрового показу. Для «Волонтера» актуальними є три напрями. Перший - альманахи про ветеранів і реінтеграцію: такі збірники активно формуються українськими та міжнародними організаціями в рамках проєктів документування досвіду війни; включення до подібного альманаху забезпечує фільму тривале “друге життя” після завершення фестивального вікна. Другий - тематичні альманахи авторського короткого метру, які збирають Суспільне мовлення, ARTE і ZDF у рамках спеціальних програм про Україну; для цих каналів “Волонтер” є привабливим контентом як фільм, що поєднує художній рівень із актуальною соціальною темою. Третій - освітні альманахи для університетів, психологічних центрів і ветеранських організацій, де фільм може слугувати відправною точкою для групових обговорень на теми ПТСР і реінтеграції. Участь в альманасі не вимагає передачі виключних прав і не конфліктує з фестивальним вікном за умови некомерційного або освітнього формату показу; для комерційного альманаху укладається окремий ліцензійний договір на визначений строк і територію.

4.3. Можливості копродукції

Міжнародне спільне виробництво відкриває для “Волонтера” нові можливості як у фінансовому, так і у дистрибуційному вимірі. Правовою основою є Конвенція Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво (переглянута, 2017; чинна для України з 01.02.2025) [9], яка регулює умови офіційної копродукції між країнами-членами і забезпечує доступ до національних кінофондів обох країн-учасниць.

Потенційними партнерами є виробничі компанії з Польщі, Франції та Норвегії. Ці країни мають розвинені механізми підтримки короткометражного кіно і стабільний інтерес до спільних проєктів з Україною в умовах повномасштабного вторгнення. Французький CNC (Centre national du cinéma) і норвезький NFI (Norwegian Film Institute) мають спеціальні програми для мінорних копродукцій із країнами в зонах конфлікту. Польський PISF (Instytut Sztuki Filmowej) є традиційно активним партнером у польсько-українських кіновідносинах.

Стратегія залучення міжнародних партнерів передбачає участь у провідних копродукційних ринках і форумах. Berlinale Co-Production Market (лютий, Берлін) є одним із найбільших у світі майданчиків для пошуку партнерів, зокрема у програмі World Cinema Fund (WCF), що спеціалізується на фінансуванні проєктів із постраждалих регіонів. Cannes Marché du Film Short Film Corner (травень, Канни) є спеціалізованим ринком короткого метру в рамках найпрестижнішого кінофестивалю світу - з виставковими стендами, скрінінгами і прямим доступом до програмних директорів платформ. Для короткого метру особливо актуальним є Clermont-Ferrand Short Film Market, де коротке кіно купують і продають дистрибутори, а не лише показують, що перетворює фестиваль одночасно і на ринок прав. Для цього підготовлено англomовний пітч-пакет, що включає логлайн, синопсис, продюсерське обґрунтування і бюджетний план. Мінорний внесок міжнародного партнера, розрахований на 15-20% загального бюджету, не лише зменшить фінансове навантаження на Держкіно,

але й автоматично відкриє фільму доступ до дистрибуційних мереж країни-партнера і суттєво підвищить шанси на відбір у міжнародні фестивальні програми, що є самоцінним результатом незалежно від обсягу партнерського внеску.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання кваліфікаційної роботи розроблено повний продюсерський пакет для короткометражного ігрового фільму «Волонтер», що відповідає вимогам методичних рекомендацій кафедри і охоплює концептуальну, організаційну, фінансову та маркетингову складові.

У першому розділі встановлено, що сучасне українське кіно перебуває у стані активного пошуку нових художніх мов для осмислення воєнного досвіду, і тема ПТСР у ветеранів залишається недостатньо представлена у форматі короткометражного ігрового фільму, що визначає як актуальність проєкту, так і його конкурентну нішу. Аналіз теоретичної бази - праць К. Карут про структуру травматичного наративу і П. Рікера про механізми пам'яті - підтвердив, що обрані художні рішення мають надійне концептуальне підґрунтя.

У другому розділі розроблено і обґрунтовано концепцію проєкту: психологічна драма про ветерана АТО Андрія, який рятує доньку загиблого побратима ціною власного життя. Логлайн, синопсис і художнє обґрунтування довели, що проєкт є художньо оригінальним, соціально значущим і виробничо реалістичним. Три цільових аудиторних сегменти - українська глядацька аудиторія, міжнародний фестивальний ринок і спеціалізована аудиторія психологів та ветеранських організацій забезпечують широкий і різноманітний потенціал розповсюдження.

У третьому розділі розроблено виробничий план з тривалістю шість місяців і вісьмома знімальними днями, визначено структуру команди і сформовано зведений кошторис у розмірі 3 015 330 грн з розподілом за чотирнадцятьма статтями витрат. Основним джерелом фінансування є Держкіно (70%), додатковими - УКФ і міжнародні фонди. Визначено п'ять категорій ризиків і заходи їх мінімізації. Юридичний пакет охоплює договори з усіма творчими учасниками, ліцензійні угоди і необхідні дозволи.

У четвертому розділі розроблено трифазову PR-стратегію, фестивальну стратегію з сімома фестивалями А-категорії на чолі з Clermont-Ferrand і Tampere та багатоканальну дистрибуційну стратегію, що включає фестивальний показ, суспільне мовлення, цифрові платформи і некомерційні покази. Визначено перспективи міжнародної копродукції з партнерами із Польщі та Франції.

Самооцінка здобувача. Робота над кваліфікаційним проектом дала змогу поглибити розуміння повного продюсерського циклу і усвідомити взаємозалежність художніх, організаційних, фінансових і правових рішень. Найбільш складним виявилось знайдення балансу між художньою амбіцією і виробничим реалізмом бюджету. Водночас саме це завдання є суттю продюсерської роботи, і досвід його вирішення є найціннішим практичним результатом роботи.

Перспективи розвитку. Після завершення фестивального туру планується розгляд можливості розширення проекту у серіальний або повнометражний формат залежно від резонансу на фестивалях і суспільного відгуку. Окремим напрямом є розробка освітнього проекту навколо фільму - обговорення, зустрічі з ветеранами, освітні матеріали для психологів і соціальних працівників. У разі укладання копродукційної угоди проект може бути поданий на EURIMAGES або Norsk film institute з метою отримання додаткової міжнародної підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудіовізуальне мистецтво і виробництво : матеріали ІХ круглого столу, м. Київ, 14 трав. 2024 р. / упоряд.: О. В. Безручко, Д. В. Переяславець. Київ : КНУКіМ, 2024.
2. Аудіовізуальне мистецтво і виробництво: досвід, проблеми та перспективи : колект. монографія. Т. 6 / [наук. ред. О. В. Безручко]. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. 201 с.
3. Від війни до екрану: де перетинаються кіно і література / Ukrainer. URL: <https://www.ukrainer.net/viyna-kino-literatura/> (дата звернення: 18.03.2026).
4. Державне агентство України з питань кіно. Результати конкурсних відборів 2023–2025 рр. URL: <https://usfa.gov.ua/poryadok-konkursnogo-vidboru> (дата звернення: 12.03.2026).
5. Зустрічі з Валентином Сильвестровим: «Музика на екрані: дванадцять «Чому?»» (монографічні нариси). Київ : Дух і Літера, 2025. 240 с.
6. Калантай С. Українське кіно в умовах війни: особливості та виклики. Науковий вісник КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого. Сер. : Аудіовізуальні мистецтва. 2024. С. 153–158.
7. Київський міжнародний інститут соціології. Ставлення українців до питань підтримки ветеранів: загальнонаціональне опитування, 2024. Київ : КМІС, 2024. 38 с.
8. Конвенція Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво (переглянута, 2017). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_136#Text (дата звернення: 15.02.2026).
9. Кіборги проти ватників: гібридність, вепонізація і медіація у сучасному українському кіно / пер. з англ. East/West: Journal of Ukrainian Studies. 2019. Vol. VI. № 2. URL: <https://ewjus.com/index.php/ewjus/article/download/588/389/1687> (дата звернення: 12.02.2026).

10. Матеріали до вивчення кінематографу : навч. посіб. / Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/09b68631-0a6b-4ede-93ab-5eed70926606/content> (дата звернення: 18.03.2026).
11. Міністерство у справах ветеранів України. Статистика ветеранів в Україні. URL: <https://data.mva.gov.ua> (дата звернення: 15.03.2026).
12. Наказ Державного агентства України з питань кіно від 15.03.2023 № 32 «Про затвердження Порядку прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0978-23#Text> (дата звернення: 10.02.2026).
13. Погребняк Г. П. Авторський кінематограф у контексті сучасного мистецтвознавства : дис. ... д-ра мистецтвознавства. Київ : НАККИМ, 2024. 380 с. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/dysertatsii/Disertatsiya_Pogrebnyak_GP.pdf (дата звернення: 18.03.2026).
14. Порядок конкурсного відбору кінопроектів (роз'яснення) / Державне агентство України з питань кіно. URL: <https://usfa.gov.ua/poryadok-konkursnogo-vidboru> (дата звернення: 10.02.2026).
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2025 № 138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/138-2025-%D0%BF> (дата звернення: 12.02.2026).
16. Про авторське право і суміжні права (нова редакція) : пояснення до Закону України № 2811-IX // Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 15.03.2026).
17. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 10.02.2026).

18. Про державну підтримку кінематографії в Україні : Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19> (дата звернення: 10.02.2026).
19. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 № 9/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.02.2026).
20. Рікер П. Пам'ять, Історія, Забуття / Пер. з фр. К. Б. Сігов. Київ : Дух і Літера, 2003. 624 с.
21. Сухолиткий-Собчук Д. Авторське кіно в умовах війни: виклики та можливості. Кіно-Театр. 2023. № 4. С. 8–14.
22. Сучков Д. Соціальні медіа як чинник трансформації аудіовізуальної культури в епоху трансмедійності : дис. ... д-ра філософії за спец. 034 «Культурологія». Київ : КНУКіМ, 2023. 200 с. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/suchkov/suchkov_diser.pdf (дата звернення: 18.03.2026).
23. «Україна в огні»: мистецько-культурологічні рефлексії події війни : монографія / [наук. ред. О. В. Безручко]. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2024. 320 с.
24. Цілик І. «Земля блакитна, як апельсин» [фільм, 74 хв, Україна–Литва, 2020]. Нагорода Directing Award: World Cinema Documentary, Sundance Film Festival, 2020. URL: <https://www.sundance.org/blogs/2020-sundance-film-festival-awards-announced-3/> (дата звернення: 10.03.2026).
25. Caruth C. Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1996. 154 p.